

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Stephen King
THE EYES OF THE DRAGON

Copyright © 1987 by Stephen King
Translation Copyright © 2020 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03424-0

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

STEPHEN KING

ZMAJEVE OČI

Preveo Vladan Stojanović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2020.

*Ovu priču posvećujem velikom prijatelju
Benu Straubu, i svojoj kćeri, Naomi King*

Nekada davno u kraljevstvu po imenu Delajn živeo je jedan kralj koji je imao dva sina... Delajn je bilo veoma staro kraljevstvo. Imalo je stotine, možda i hiljade kraljeva. Prošlo je toliko vremena da se čak ni istoričari nisu svega sećali. Roland Dobri nije bio ni najbolji ni najgori kralj koji je vladao tom zemljom. Usrdno se trudio da nikome ne pričini veliko zlo. Uglavnom je uspevao u tome. Takođe se trudio da izvede velika dela, ali je, nažalost, u tom nastojanju bio manje uspešan. Sve u svemu, bio je veoma osrednji kralj; sumnjao je da će ga se dugo sećati nakon njegove smrti. A smrt ga je mogla snaći svakog časa, zato što je ostario. Srce ga je izdavalo. Ostala mu je verovatno jedna, a možda i tri godine života. Svi koji su ga poznavali i videli njegovo sivo lice i drhtave ruke dok je primao zvanice na dvoru slagali su se u proceni da će novi kralj biti krunisan na velikom trgu, u podnožju Igle... i da će dotle, s božjom milošću, proći najviše pet godina. Stoga su svi u kraljevstvu, od najbogatijeg barona i najgizdavijeg dvoranina do najsiromašnijeg sebra i njegove odrpane žene, mislili i razgovarali o budućem kralju, Rolandovom najstarijem sinu, Piteru.

Ali jedan čovek je smišljao, planirao i pripremao nešto drugo: kako da omogući da Rolandov mlađi sin, Tomas, bude krunisan. Taj čovek bio je Fleg, kraljev čarobnjak.

Drugo poglavlje

I ako kralj Roland bejaše star – priznavao je da ima sedamdeset godina, ali je svakako bio stariji – njegovi sinovi bejahu mladi. Dozvoljeno mu je da se kasno oženi, zato što nikako nije mogao da nađe izabranicu svoga srca, i zato što je njegova mati, velika kraljica udovica Delajna, Rolandu i svima drugima – uključujući i samoj sebi – izgledala besmrtno. Vladala je kraljevstvom gotovo pedeset godina, dok jednog dana, u vreme predviđeno za čaj, nije stavila sveže isečeni limun u usta, da bi ublažila dosadni kašalj koji ju je opsedao duže od nedelju dana. Žongler je izvodio tačku u vreme za čaj, da bi razonodio kraljicu udovicu i njen dvor. Žonglirao je s pet vešto izrađenih kristalnih kugli. Ispustio je jednu staklenu kuglu baš kad je kraljica stavila komad limuna u usta. Razbila se, s glasnim treskom, o pločicama pokriveni pod velike Istočne dvorske sale. Čuvši tresak, kraljica udovica je uzdahnula i povukla komad limuna u grlo. Brzo se ugušila. Roland je krunisan četiri dana kasnije, na Trgu Igle. Žongler nije prisustvovao ceremoniji krunisanja: tri dana pre toga odrubljena mu je glava, na panju za pogubljenje, iza Igle.

Kralj bez naslednika čini sve nervoznim, pogotovo kad ima pedesetak godina i sve manje kose. Stoga je u Rolandovom najboljem interesu bilo da se što pre oženi i napravi naslednika. Njegov najpoverljiviji savetnik, Fleg, to mu je veoma nedvosmisleno dao do znanja. Takođe

je naglasio da mu je u pedesetoj ostalo tek nekoliko godina da začne dete u ženskoj utrobi. Posavetovao ga je da što pre pronađe suprugu i da prestane da čeka na izabranicu svog srca, damu plemenitog roda. Rekao mu je i da, ako se takva dama nije pojavila do pedesete, verovatno nikada i neće.

Roland je prihvatio ove savete, uvidevši njihovu mudrost. Nije ni slutio da Fleg, ravne kose i belog lica gotovo uvek skrivenog kapuljačom, zna kraljevu najdublje pohranjenu tajnu: da nikada nije sreo ženu koja bi mu se dopala, zato što mu se žene nisu dopadale; ispunjavale su ga teskobom i zabrinutošću; i da nikad nije izveo čin od koga bebe rastu u utrobi žena, zato što ga je i taj čin ispunjavao teskobom i zabrinutošću.

Ipak je shvatio mudrost čarobnjakovog saveta. Šest meseci nakon pogreba kraljice udovice upriličen je mnogo radosniji događaj – venčanje kralja Rolanda sa Sašom, koja će postati majka Pitera i Tomasa.

Roland nije bio voljen, niti omražen u Delajnu. Sašu su svi voleli. Kraljevstvo je zapalo u duboku žalost kad je umrla rađajući drugog sina. Žaljena je godinu i jedan dan. Bila je jedna od šest žena koje je Fleg predložio kralju kao moguće neveste. Roland ih nije poznao. Bile su slične po rođenju i društvenom položaju. Sve su bile plemenite ali ne i kraljevske krvi. Sve su bile krotke, prijatne i tihe. Fleg nije predložio nikoga ko bi mogao ugroziti njegov položaj najuticajnijeg kraljevog savetodavca. Roland je izabrao Sašu, pošto je bila najkrotkija i najrezervisanija kandidatkinja. Procenio je da ima najmanje šanse da ga uplaši. I tako su se venčali. Saša iz Zapadne (veoma male) baronije tada je imala sedamnaest godina. Bila je trideset tri godine mlađa od supruga. Pre prve bračne noći nikada nije videla muškarca bez donjeg veša. Pitala ga je s velikim zanimanjem, kad je u bračnoj ložnici ugledala njegov mlitavi ud: „Šta je to, mužu?“ Događaji od te noći – i čitava priča – verovatno bi krenuli drugačijim tokom da je rekla nešto drugo, ili da je to izrekla malo drugačijim tonom; Roland bi se možda povukao, uprkos specijalnom napitku, koji mu je Fleg dao jedan sat pre kraja svadbene gozbe. U tom času video ju je onakvu kakva je, kao veoma mladu devojku, koja o činu pravljenja beba zna još manje od

njega. Nije mu promaklo da brižno bira reči. Zavoleo ju je tu i tada, što će se desiti svima u kraljevstvu.

„To je kraljevo žezlo“, rekao je.

„Ne liči mi na žezlo“, sumnjičavo mu je odvratila Saša.

„Tako izgleda pre kovačnice“, rekao je.

„Tako znači!“, rekla je. „A gde je kovačnica?“

„Pokazaću ti je, ako mi ukažeš poverenje“, rekao je legavši pored nje, „zato što si je ponela sa sobom iz Zapadne baronije, iako to nisi znala.“

Treće poglavlje

Narod Delajna zavoleo ju je zato što je bila brižna i dobrodušna. Kraljica Saša je izgradila Veliku bolnicu, kraljica Saša je plakala zbog okrutnog kidisanja pasa na vezanog medveda na trgu, sve dok kralj Roland nije oglasio tu praksu nezakonitom, kraljica Saša je molila da se ublaži kraljev porez u godini velike suše, kad je i lišće velikog starog drveta posivelo. Je li Fleg kovao zaveru protiv takve žene? Isprva nije. Bio je pravi čarobnjak, od vrste koja živi stotinama godina. Prethodno navedeni događaji izgledali su mu relativno nevažni.

Dozvolio je ublažavanje poreza. Učinio je to zato što je delajnska mornarica satrla anduanske pirate, koji su stotinama godina morili južnu obalu kraljevstva. Lobanja anduanskog kralja-pirata cerila se s koca ispred zidina palate. Riznica kraljevstva napunila se ratnim plenom. Fleg je bio zadovoljan dok god je kralj slušao njegov savet u najvažnijim pitanjima, onima koja su se ticala državnih poslova.

Četvrto poglavlje

Roland je s vremenom zavoleo suprugu, ali ne i aktivnost koja većinu muškaraca ispunjava silnim zadovoljstvom, čin koji proizvodi kako najnižeg kuvarskog pomoćnika, tako i nasljednika prestola. Saša i on spavali su u različitim spavaćim sobama. Retko ju je posećivao. Ne više od pet ili šest puta godišnje. I pokatkad nikakvo gvožđe nije moglo biti iskovano u kovačnici, uprkos Flegovim sve jačim napicima i Sašinoj nežnoj podatnosti.

Piter je ipak začet u njenoj postelji, četvrte godine nakon stupanja u brak. Roland jedne noći nije imao potrebu za Flegovim zelenim i penušavim napitkom, od kog mu se vazda činilo da je skrenuo pameću. Tog dana lovio je u kraljevskom lovištu, u pratnji dvanaestorice ljudi. Lov je oduvek bio njegova najdraža razbibriga. Voleo je miris šume, svež vazduh, zvuk roga i strelu puštenu da leti pravom, nepokolebljivom putanjom. Barut je bio poznat, ali redak u Delajnu. Lov na divljač pomoću gvozdena cevi smatrao se nedostojnom i prezrenja vrednom rabotom.

Saša je čitala u postelji, kad joj je došao grubog i bradatog lica. Položila je knjigu na grudi i pažljivo saslušala njegovu priču. Pripovedao je uz mnogo gestikuliranja. Pri kraju pripovesti povukao se unazad, da bi joj pokazao kako je zategao luk i pustio Malj za neprijatelje, očevu veliku strelu, koja je poletela preko male čistine. Nasmejala se i zatapšala kad je to učinio. Ta reakcija godila je njegovom srcu.

Zmajeve oči

Kraljevsko lovište bilo je poprilično istrebljeno. U novije doba bila je retkost naići na jelena valjane veličine, a zmaj nije viđen bog te pita otkada. Većina ljudi bi se nasmejala, ako bi neko ustvrdio da takva mitološka stvorenja još obitavaju u pitomoj šumi. Ali pronašli su upravo njega, ili je on njih pronašao, sat pre zalaska sunca, dok se Roland spremao da se vrati u zamak s družinom.

Zmaj je izleteo iz niskog šipražja, uz mnogo buke i teturanja. Njegove krljušti sijale su zelenkasto-bakarnom bojom. Dim mu je izbijao iz gareži oivičenih nozdrva. I nije bio sitan, već mužjak uoči prvog presvlačenja. Većina lovaca bila je kao gromom pogođena, nesposobna da zapne luk ili da se pomeri.

Neman je pogledom premeravala lovačku družinu. Njene obično zelene oči sada su požutele. Lepetala je krilima. Nije pretila opasnost da će odleteti – njena krila neće moći da je održe u vazduhu još najmanje pedeset godina i još dva presvlačenja – ali je otpala bebeća mreža koja je držala krila na zmajevom telu do desete ili dvanaeste godine. Jednim zamahom krila stvorila je dovoljno jak vetar da obori starešinu lovaca na leđa. Pao je iz sedla, ispustivši rog iz ruke.

Samo Roland nije ostao nepokretan od zaprepašćenja. Iako je bio preskroman da bi to rekao pred Sašom, delao je nadahnut istinskim heroizmom i sportskom željom za ubistvom u lovu. Zmaj bi plamenom spalio najveći deo lovačke družine da Roland nije hitro reagovao. Natekao je konja pet koraka napred i zapeo veliku strelu. Naciljao je i pustio strunu. Pogodila je pravo u metu – u meku tačku ispod zmajevog grla, sličnu škrgi, u kojoj je uzimao vazduh, da bi razgoreo unutrašnju vatra. Reptil je pao mrtav. Poslednjim dahom zapalio je okolno šipražje. Paževi su brzo ugasili požar. Neki su to radili vodom, neki pivom, a nemali broj mokraćom – i kad bolje razmislim, većina mokraćce bila je od piva, zato što je Roland nosio mnogo piva u lov i nije štedeo na njemu.

Požar je ugašen za pet minuta, a zmaj raščerečen za petnaest. Još ste mogli da skuvate vodu u čajniku na njegovim nozdrvama kad su se iznutrice iz rasporene nemani rasule po tlu. Krvavo devetokomorno srce predato je Rolandu s mnogo pompe. Pojeo ga je sirovo, kao što je

običaj nalagao. Imalo je divan ukus. Bilo mu je žao zato što je znao da gotovo sigurno neće imati priliku da ga opet okusi.

Možda ga je upravo zmajevu srce učinilo tako potentnim te večeri. Možda je to bila radost doživljena u lovu, svest da je postupao hitro i hladnokrvno, kad su svi ostali sedeli kao zamrznuti u sedlu (izuzev naravno glavnog lovca, koji je ležao na leđima). Iz ko zna kog razloga je, kad je Saša zatapšala i kriknula: „Svaka čast, hrabri mužu!“, đipio u njenu postelju. Dočekala ga je raširenih ruku i sa osmehom koji je odražavao njegov trijumf.

Ta noć bila je prva i jedina u kojoj je Roland trezan uživao u zagrljaju voljene supruge. Piter je rođen u istom krevetu, devet meseci kasnije – mesec dana za svaku komoru zmajevog srca. Kraljevstvo se radovalo nasledniku prestola.

Peto poglavlje

Verovatno mislite – ako ste uopšte razmišljali o tome – da je Roland prestao da pije Flegove čudne napitke nakon Piterovog rođenja. Grešite. Nastavio je da ih povremeno uzima. Činio je to iz ljubavi prema Saši i zato što je želeo da joj ugoditi. Ljudi u nekim sredinama pretpostavljaju da samo muškarci uživaju u seksu, a da su im žene zahvalne kad ih ostave na miru. Žitelji Delajna pak nisu poznavali tako čudne ideje – pretpostavljali su da žene doživljavaju normalno zadovoljstvo prilikom pravljenja najslađih stvorenja na svetu. Roland je znao da u tom smislu nije dovoljno pažljiv prema svojoj supruzi, ali je bio rešen da bude što je moguće pažljiviji, čak i ako je to podrazumevalo konzumiranje Flegovih napitaka. Samo je čarobnjak znao koliko retko kralj posećuje kraljičin krevet.

Velika mećava obrušila se na Delajn, na dan Nove godine, četiri godine nakon Piterovog rođenja. To je bila najveća oluja, izuzev jedne, o kojoj će kasnije biti reči.

Fleg je, vođen čak i njemu neobjašnjivim impulsom, smučkao dvostruko snažniji napitak kralju. Možda je razgoropađeni vetar doneo nešto što ga je nateralo da to uradi. Roland bi se obično namrštio zbog groznog ukusa napitka ili bi ga odložio u stranu, ali se te večeri gadno napio. Novogodišnja zabava je te godine, možda i zbog oluje, bila veoma vesela. Razigrani plamenovi na ognjištu podsetili su ga na zmajev

poslednji eksplozivni dah. Mnogo puta je nazdravio glavi okačenoj na zid. Ispio je zeleni napitak u jednom gutljaju. Obuzela ga je vatrena pohota. Smesta je napustio trpezariju i otišao kod Saše. Povredio ju je u pokušaju da vodi ljubav s njom.

„Molim te, mužu“, kriknula je kroz jecaje.

„Žao mi je“, promrmljao je. „Suprr...“ Zaspao je kraj nje. Dvadeset časova se nije budio. Nikad nije zaboravila neobični miris koji se te noći širio iz njegovih usta. Podsećao ju je na trulež, na smrt. Nije mogla da se ne zapita šta je jeo... ili pio?

Roland više nikad nije ni takao Flegov napitak, ali je čarobnjak uprkos tome bio zadovoljan. Saša je, devet meseci kasnije, rodila drugog sina, Tomasa. Umrla je na porođaju. Takve nesreće se, naravno, događaju. Svi su tugovali, ali niko nije bio iznenađen. Babica Ana Krukbraus i kraljev čarobnjak Fleg behu jedine osobe u kraljevstvu koje su znale okolnosti vezane za Sašinu smrt. Fleg više nije mogao da trpi Sašino mešanje u njegove poslove. Izgubio je strpljenje.

Šesto poglavlje

Piter je imao samo pet godina kad mu je majka umrla, ali je se sa ljubavlju sećao. Pamtio ju je kao slatku i nežnu, punu ljubavi i milosrđa. Ali pet godina je rana životna dob, pa je većina njegovih sećanja bila mutna. Jedno jasno sećanje opstajalo je u njegovom umu – na primedbu koja mu je uputila. Ono će mnogo kasnije postati životno važno za njega. Imalo je veze sa salvetom.

Svakog prvog dana petog meseca na dvoru je priređivana svetkovina u čast prolećnog sađenja. Piteru je, kad je napunio petu godinu, prvi put dozvoljeno da joj prisustvuje. Običaj je nalagao da kralj Roland sedi u čelu stola, naslednik prestola desno od njega, a kraljica nasuprot kralju. Piter je, shodno tome, na gozbi bio daleko od majke i njenog domašaja. Saša ga je pažljivo pripremala za tu priliku. Učila ga je kako bi trebalo da se ponaša. Htela je da se ponaša pristojno i da ostavi dobar utisak na zvanice.

Neki od vas zapitaće se zašto je podučavanje Pitera lepim manirima bilo Sašin zadatak. Zar dečak nije imao dadilju? (Da, uistinu ih je imao dve.) Zar nije bilo slugu koji su služili isključivo malog princa? Kraljica je nastojala da tim ljudima ne dozvoli da se brinu o Piteru, već da ih drži podalje od njega. Želela je da ga vaspita sama, onoliko koliko je to bilo moguće. Imala je veoma jasne ideje o principima vaspitanja svog sina. Mnogo ga je volela. Želela je da bude s njim iz vlastitih, sebičnih

razloga. Ali shvatala je da ima duboku i važnu odgovornost u pogledu sinovljevog vaspitanja. Ovaj dečacić će jednog dana biti kralj. Želela je da pre svega bude dobar, zato što je mislila da će dobar dečak izrasti u dobrog kralja.

Velike gozbe u kraljevskoj dvorani nisu bile jako otmeni događaji. Najveći broj dadilja ne bi se baktao dečakovim manirima za stolom. *Šta će mu, kada će biti kralj!* Rekle bi, blago šokirane idejom da bi trebalo da vode računa o takvim sitnicama. *Koga je briga da li će prosuti moču iz činije? Koga je briga ako bude balavio po nabranom okovratniku ili ako bude brisao ruke o njega? Zar kralj Alen u drevno doba nije ponekad povraćao u tanjir i naređivao dvorskoj ludi da dođe i „pokusa vruću supu“? Zar kralj Džon nije često zubima kidao glave živih pastrmki i gurao obezglavljena riblja tela u grudnjake sluškinja? Zar se ova gozba neće završiti kao većina ostalih, sveopštim gađanjem hranom?*

Nesumnjivo je da će tako biti, ali će se Piter i ona povući pre nego što se svečanost ne izmetne u gađanje hranom. Sašu je najviše brinuo taj stav *koga je briga*. Mislila je da je to najgora ideja koju bi iko mogao usaditi u um dečacića kome je suđeno da postane kralj.

Stoga je pažljivo podučavala Pitera. I još pažljivije ga je posmatrala na gozbi. I razgovarala je s njim, posle svetkovine, kad je legao u krevet.

Prvo ga je, pošto je bila dobra majka, s ljubavlju pohvalila zbog ponašanja i pokazanih manira. I to je s pravom učinila, pošto se uglavnom primerno držao. Ali znala je da ga niko osim nje neće ukoriti ako uradi nešto pogrešno i znala je da to mora učiniti odmah, u ovih nekoliko godina u kojima ju je idealizovao. Stoga je, nakon što ga je pohvalila, rekla:

„Učinio si nešto pogrešno, Pite, i ne bih želela da to ikada ponoviš.“

Dečak je ležao u krevetu. Ozbiljno ju je posmatrao tamnoplavim očima. „Šta je to bilo, majko?“

„Nisi koristio salvetu“, rekla je. „Ostala je netaknuta kraj tvog tanjira. Sa žalošću sam je posmatrala. Jeo si pečeno pile prstima, i to je bilo u redu, pošto se ono tako jede. Ali obrisao si prste o košulju kad si pojeo piletinu i to nije bilo u redu.“

„Ali otac... i gospodin Fleg... i drugi plemići...“

„Fućka mi se za Flega i za sve plemiće Delajna!“ povikala je tako snažno da je Piter malčice uzmakao u krevetu. Uplašio se i postideo ruža koje su se zbog njega rascvetale na majčinim obrazima. „Ono što tvoj otac čini jeste pravo zato što je kralj i ono što ćeš ti raditi kao kralj uvek će biti pravo. Ali Fleg nije kralj, koliko god želeo da to bude, i plemići nisu kraljevi, baš kao što ni ti još nisi kralj, već samo dečaci koji je zaboravio na dobre manire.“

Osmehnula se, kad je videla da se uplašio. Položila mu je šaku na čelo.

„Budi spokojan, Pitere“, rekla je. „To je sitnica, ali ipak važna – pošto ćeš biti kralj kad dođe tvoje vreme. Sad požuri i uzmi tablicu za pisanje.“

„Ali vreme je za spavanje...“

„Pusti vreme za spavanje. Ono može da pričeka. Donesi tablicu.“

Piter je otrčao po tablicu.

Saša je uzela kredu vezanu za tablicu i pažljivo ispisala tri slova.

„Možeš li da pročitaš ovu reč, Pitere?“

Dečaci je klimnuo. Postojalo je samo nekoliko reči koje je mogao pročitati, iako je znao većinu velikih slova. Ova je bila jedna od njih. „Tu piše BOG.“

„Da, tako je. Sad je napiši naopako i pogledaj šta si dobio.“

„Naopako?“, sumnjičavo će Piter.

„Da, tako je.“

Poslušao je majku. Ispisao je nezgrapna, dečja slova ispod majčinog urednog rukopisa. Zaprepastio se kad je prepoznao još jednu reč koju je znao da pročita.

„PAS*! Mama! Tu piše PAS!“

„Da, tu piše pas.“ Tuga u njenom glasu sasekla mu je oduševljenje. Majka je pokazala na reči BOG i PAS. „To su dve ljudske prirode“, rekla je. „Nikad ne zaboravi na njih, pošto ćeš jednog dana biti kralj, a vladari porastu veliki i visoki – veliki i visoki kao zmajevi u devetom presvlačenju.“

* Bog se na engleskom piše GOD, a pas DOG. (Prim. prev.)

„Otac nije veliki i visok“, pobunio se Piter. Roland je uistinu bio nizak i prilično krivonog. I nosio je stomačinu pred sobom, od silnog popijenog piva i medovine.

Saša se osmehnula.

„Kraljevi postaju *nevidljivi*, Pitere, i to se dešavao naglo, čim se dočepaju skiptra i čim se kruna položi na njihovu glavu na Trgu Igle.“

„Zaista?“ Piterove oči su se zaoblile i raširile. Shvatio je da tema daleko prevazilazi njegovu omašku sa salvetom na gozbi, ali mu nije bilo žao što se tako sramotni čin povlači pred ovim mnogostruko zanimljivijim. Sem toga, već je rešio da više nikad neće propustiti da koristi salvetu – biće mu važna, ako je majci važna.

„O da, tako to biva. Kraljevi narastu *užasno* visoko, i moraju biti izuzetno pažljivi, zato što veoma velika osoba može zdrobiti sitnije pod nogama, dok se šeta ili kad se okrene, ili kad naglo sedne na pogrešno mesto. Ali kraljevi često čine takve stvari. Mislim da i dobri kraljevi ponekad to ne mogu da izbegnu.“

„Ne shvatam...“

„Stoga me još malo poslušaj.“ Ponovo je kucnula po tablici. „Naši sveštenici kažu da su naše prirode delimično od Boga, a delimično od Starog Razdvojenog Stopala. Znaš li ko je Staro Razdvojeno Stopalo, Pitere?“

„To je đavo.“

„Da. Ali malo je đavola van izmaštanih pripovesti, Pite – većina zlih ljudi više naliči psima nego đavolima. Psi su prijateljski nastrojani, ali glupi. Većina muškaraca i žena je takva kad se napije. Kad se psi uzbude i zbune, mogu da ujedu; kad se ljudi uzbude i zbune, mogu da se pobiju. Psi su sjajni ljubimci zbog svoje odanosti, ali mislim da je čovek koji se u potpunosti ponaša kao ljubimac zao. Psi znaju da budu hrabri, ali znaju da budu i kukavice koje će urlati u tmuni ili pobeći pred opasnošću, podvijenog repa. Pas je jednako spreman da poliče ruku zlog i dobrog gospodara, pošto ne razlikuje dobro od zla. Ješće pomije, povratiti ono što ne može da svari i nastaviti da jede.“